

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Zabrze wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2017 r. sygn. VII K 779/16, w wyniku ponownego rozpoznania sprawy **M. Ż. (Ż.)**, uznał oskarżonego za winnego tego, że okresie od 22 lutego 2014 r. do 17 marca 2014 r. w Z., niewłaściwie sprawując opiekę nad swoim synem D. W. (1) ur. (...) potrząsając dzieckiem i uderzając je w głowę nieumyślnie spowodował u niego ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci: krwiaka podskórnego w okolicy czołowo ciemieniowej i liczne śródmózgowe ogniska krwotoczne, zarówno świeże jak i stare z towarzyszącym obrzękiem i malacją, które to obrażenia stanowiły chorobę realnie zagrażającą życiu D. W. (1) to jest występku wyczerpującego znamiona z art. 156 § 1 pkt. 2 k.k. w zw. z art. 156 § 2 k.k. i za to na mocy art. 156 § 2 k.k. skazał oskarżonego na karę 3 lat pozbawienia wolności.

Ponadto Sąd uznał oskarżonego M. Ż. za winnego popełnienia występku wyczerpującego znamiona z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k., polegającego na tym, że w okresie od 22 lutego 2014 r. do 17 marca 2014 r. w Z. w krótkich odstępach czasu ze z góry powziętym zamiarem, używając przemocy fizycznej spowodował u swojej córki D. W. (2) ur. (...) obrażenia ciała w postaci zasinień nad kolcem biodrowym lewym, w tym jednego o średnicy prawie 2 cm, zasinienia na lewej połowie klatki piersiowej pod brodawką sutkową, drobne wybroczynki pod lewym łukiem żebrowym i drobną bliznę w 1/3 górnej mostka, które stanowiły naruszenie normalnych czynności narządów jej ciała na okres nie przekraczający 7 dni i za to na mocy art. 157 § 2 k.k. skazał oskarżonego na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd w miejsce orzeczonych kar pozbawienia wolności na mocy art. 85 § 1 i 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu karę łączną w wymiarze 3 (trzech) lat pozbawienia wolności.

Sąd na mocy art. 63 § 1 k.k. zaliczył oskarżonemu na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności okres tymczasowego aresztowania w sprawie od dnia 19 marca 2014 r. godz. 18:00 do dnia 18 czerwca 2014 r.;

Sąd nadto na mocy art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. D. T. kwotę 2.400 zł plus 23% VAT tj. 552 zł łącznie kwotę 2.952 zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu M. Ż. z urzędu oraz na mocy art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze zasądził od Skarbu Państwa na rzecz oskarżycielki posiłkowej adw. M. M. kwotę 2.400 zł plus 23% VAT tj. 552 zł łącznie kwotę 2.952 zł tytułem reprezentacji małoletnich pokrzywdzonych w charakterze ich kuratora procesowego.

Sąd zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych, wydatkami obciążając Skarb Państwa.

Apelację od wyroku wniósł obrońca oskarżonego, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając:

1. obrazę przepisu prawa materialnego, a to art. 156 § 1 pkt 2 k.k. w zw. z art. 156 § 2 k.k., polegającą na uznaniu oskarżonego za winnego nieumyślnego spowodowania u D. W. (1) ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, podczas gdy zgodnie z ustaleniami faktycznymi Sądu powstałe u dziecka obrażenia nie mogły nastąpić w wyniku niezachowania przez oskarżonego reguł ostrożności, lecz były efektem celowego i umyślnego działania, co sprawia, że oskarżony został skazany za czyn, którego w rzeczywistości nie popełnił:

2. obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia, a to:

- art. 7 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów i dokonanie oceny zebranego materiału dowodowego w sposób sprzeczny ze wskazaniami wiedzy, doświadczenia życiowego oraz zasad logiki i prawidłowego rozumowania, a także poprzez uwzględnienie okoliczności wyłącznie niekorzystnych dla oskarżonego z jednoczesnym pominięciem okoliczności i dowodów przemawiających na jego korzyść, polegającą na bezpodstawnym uznaniu, że oskarżony jest winny popełnienia zarzucanych mu czynów, podczas gdy przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe nie potwierdziło, aby oskarżony stosował przemoc wobec małoletnich pokrzywdzonych, zaś naruszenie tego przepisu miało wpływ na dokonanie przez Sąd błędnych ustaleń faktycznych wskazujących na sprawstwo oskarżonego;

- art. 443 k.p.k. poprzez dokonanie w części motywacyjnej zaskarżonego wyroku ustaleń faktycznych mniej korzystnych dla oskarżonego aniżeli te, które zostały poczynione przez poprzednio rozpoznający sprawę Sąd Rejonowy w Zabrzcu w wyroku z dnia 16 lutego 2016 r., pomimo iż wspomniany wyrok został zaskarżony wyłącznie na korzyść oskarżonego, co mogło mieć wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, gdyż mniej korzystne dla oskarżonego ustalenia faktyczne Sąd 1 instancji wziął pod uwagę jako podstawę skazania oraz oceniając jego winę i stopień szkodliwości czynów.

Na wypadek nieuwzględnienia opisanych wyżej zarzutów obrońca zaskarżonemu wyrokowi zarzucił rażąco niewspółmierność orzeczonej w punkcie 1 wyroku kary 3 lat pozbawienia wolności, przy wymiarze której Sąd I instancji nie wziął należycie pod uwagę okoliczności łagodzących, takich jak uprzednia niekaralność oskarżonego, jego właściwości i warunki osobiste oraz zachowanie po popełnieniu przestępstw.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzucanych mu czynów, względnie zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie 1 poprzez wymierzenie kary pozbawienia wolności w dolnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego w przepisie art. 156 § 2 k.k. oraz zmianę wyroku w punkcie 3 poprzez wymierzenie kary łącznej z zastosowaniem zasady absorpcji.

Zażalenie na rozstrzygnięcie w przedmiocie zasądzenia kosztów kuratora procesowego ustanowionego dla małoletnich oskarżycieli posiłkowych wniosła ich pełnomocnik zarzucając obrazę przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13.11.2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej oraz § 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3.10.2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu i wnosząc o zmianę rozstrzygnięcia w tym zakresie i zasądzenie kwoty 5904 zł.

Sąd Okręgowy stwierdził co następuje:

Wywiedziona apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Wskazać należy, iż „dokonanie oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w sposób odmienny od oczekiwań stron procesowych nie stanowi naruszenia przepisów art. 7 i 410 k.p.k.” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2014 r., sygn. II KK 17/14).

W ocenie Sądu Okręgowego materiał dowodowy zasadnie został oceniony przez Sąd Rejonowy jako pozwalający na przyjęcie, iż oskarżony dopuścił się przypisanych mu czynów.

Ocena zebranego materiału dowodowego nie narusza przepisu art. 7 k.p.k., nie wykracza poza ramy swobodnej oceny dowodów i nie wykazuje błędów logicznych. Zaznaczyć przy tym należy, iż swobodna ocena dowodów jest jedną z naczelnych zasad prawa procesowego, u podstaw której leży zasada prawdy materialnej, a swobodna ocena dowodów nakazuje, aby Sąd oceniał znaczenie, moc i wiarygodność materiału dowodowego w sprawie na podstawie wewnętrznego przekonania z uwzględnieniem wskazań wiedzy oraz doświadczenia życiowego. Prawem bowiem oskarżonego jest złożenie w sprawie takich wyjaśnień, jakie uznaje za najbardziej korzystne z punktu widzenia swojej obrony. Tak długo jednak oskarżony może skutecznie w ten sposób realizować swoje uprawnienia procesowe, a Sąd zobowiązany interpretować wątpliwości na jego korzyść, jak długo oskarżony nie popadnie w sprzeczność z obiektywnie ustalonymi w oparciu o przeprowadzone dowody faktami, wskazaniem wiedzy i doświadczenia życiowego.

Wskazać należy, iż zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku byłby słuszny jedynie wtedy, gdyby Sąd I instancji oparł wyrok swój na faktach nie znajdujących potwierdzenia w wynikach przeprowadzonego postępowania dowodowego albo też z prawidłowo ustalonych faktów tych wyprowadziłby wnioski niezgodne z zasadami prawidłowego rozumowania, wskazaniem wiedzy lub doświadczenia życiowego. Zarzut błędu w ustaleniach

faktycznych, przyjętych za podstawę wyroku obejmuje bowiem grupę zarzutów oderwanych od wszelkich rozważań prawnych.

Zasada tłumaczenia wątpliwości na korzyść oskarżonego nie polega na obowiązku automatycznego wyboru najkorzystniejszej wersji wynikającej z wyjaśnień i zeznań o niejednakowej treści. Nie jest sprzeczny z tą zasadą wybór wersji mniej korzystnej, jeżeli w przeciwieństwie do korzystniejszej, właśnie ona pasuje do obrazu zdarzenia jako logiczne i zgodne z doświadczeniem życiowym dopełnienie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 1976 r., sygnatura akt III Kr 86/76; OSN GP z. 2 z 1977 r., poz. 16). Sąd wyrokujący może bowiem dać wiarę jednej grupie dowodów, nawet odmawiając wiarygodności innym dowodom, jeżeli tylko ostatecznie swoje stanowisko właściwie umotywował (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 1998r. sygnatura akt III KKN 407/96; Prok. i Pr. 1998/11-12/10). Zważyć bowiem należy, iż swobodna ocena dowodów jako jedna z zasad prawa procesowego wyrażona w przepisach art. 7 k.p.k. nakazuje, aby Sąd oceniał znaczenie, moc i wiarygodność materiału dowodowego w sprawie na podstawie wewnętrznego przekonania z uwzględnieniem jednakowoż wskazań wiedzy oraz doświadczenia życiowego.

Nadmienić także należy, iż zgodnie z utrwaloną linią orzecznictwa zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku nie może sprowadzać się do samej tylko odmiennej oceny materiału dowodowego (tak wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 1975 r., sygn. I KR 197/74 - OSNKW 1975/5/58; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 6 lipca 1995 r., sygn. II AKr 182/95 - Prok. i Pr. 1996/2-3/24; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 5 czerwca 1992 r., sygn. II AKr 116/92 - KZS 1992/3-9/129).

W realiach niniejszej sprawy kwestia zestawienia ustaleń faktycznych z przeprowadzonymi dowodami wskazuje, że rekonstrukcja zdarzeń i okoliczności przestępstw dokonana przez Sąd I instancji nie wykazuje błędów i jest zgodna z przeprowadzonymi dowodami, którym Sąd dał wiarę i na których rozważania swe oparł.

Nietrafny jest zarzut dotyczący jakoby obrazy art. 443 k.p.k. przez poczynienie ustaleń faktycznych mniej korzystnych dla oskarżonego aniżeli te które zostały poczynione przez Sąd poprzednio rozpoznający sprawę. Zarzut ten jest nietrafny z tego powodu iż uzasadnienie wyroku z dnia 16 lutego 2016 r. sygn. VII K 944/14 było wyjątkowo lakoniczne, nadto w treści uzasadnienia nie zostały sprecyzowane szczegółowo zachowania oskarżonego w postaci gwałtownego brania dzieci przez niego na ręce, potrząsania nimi i stosowania przemocy przez oskarżonego. Właśnie lakoniczność uzasadnienia i brak precyzji w ustaleniach faktycznych były jednymi z powodów uchylenia wyroku z 16 lutego 2016 r. sygn. VII K 944/14. Nie można zatem uznać, iż nowe ustalenia faktyczne są mniej korzystne od poczynionych poprzednio skoro poprzednich ustaleń co do przebiegu zdarzeń i działania oskarżonego de facto nie było. Ponad natomiast wszelką wątpliwość Sąd poprzednio rozpoznający sprawę w opisie czynu zawarł takie same zachowania oskarżonego jakie zostały przypisane mu obecnie, przy czym w uzasadnieniu obecnie sporządzonym znalazła się szczegółowa analiza tak dowodów przeprowadzonych w sprawie, jak i wskazanie jakie ustalenia faktyczne były podstawą do przypisania oskarżonemu wypełnienia znamion czynu z art. 156 § 1 pkt. 2 k.k. w zw. z art. 156 § 2 k.k.

Nietrafne jest powoływanie się na judykant w sprawie Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 25 stycznia 2013 r. sygn. VI Ka 764/12 bowiem nawet z przytoczonego fragmentu uzasadnienia wyroku wynika, iż pierwotne ustalenia faktyczne w sprawie były odmienne od ostatecznych i właśnie to było oparcie ostatecznie orzeczenia o zakaz reformationis in plus. Wskazał we wzmiankowanym judykacie Sąd, że ustalono początkowo w sprawie III K 619/04, że pokrzywdzona wcześniej upadła i pojazd kierowany przez oskarżonego najechał na leżącą już pokrzywdzoną. Ostateczne ustalenia mówiły jednak o tym że pokrzywdzona stała i samochód kierowany przez oskarżonego spowodował jej upadek, czyli doszło do potrącenia pieszego znajdującego się przed pojazdem a nie najechania na przeszkodę na jezdni, której nie można było zidentyfikować czy też której identyfikacja była utrudniona. Nie ulega więc wątpliwości, że potrącenie pieszego to zupełnie inny, znacznie bardziej dla oskarżonego niekorzystny jest przebieg zdarzenia, a tak ostatecznie opisał to w swoich ustaleniach Sąd Rejonowy w Gliwicach uniewinniając oskarżonego w tamtej sprawie wyrokiem z dnia 14 lutego 2012 roku w sprawie o sygn. akt IX K 1357/10.

Sytuacja wzmiankowana przez obrońcę w apelacji jest jednak odmienna od stanu w sprawie będącej obecnie przedmiotem osądu z uwagi na fakt, że w poprzednim orzeczeniu opis czynu był tożsamy z obecnym, zaś w

uzasadnieniu poprzednio zapadłego wyroku nie było żadnych stwierdzeń opisujących zachowania oskarżonego w postaci gwałtownego brania dzieci przez niego na ręce, potrząsania nimi i stosowania przemocy przez oskarżonego, bowiem sąd w tym zakresie nie zawarł żadnych własnych ustaleń a jedynie ograniczył się do przytoczenia opinii biegłych zaś właśnie lakoniczność uzasadnienia oraz brak precyzji w ustaleniach faktycznych były jednymi z powodów uchylecia wyroku.

W ocenie Sądu Okręgowego dokonana przez Sąd I instancji ocena dowodów jest oceną logiczną, zgodną z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego i pozostaje pod ochroną art. 7 k.p.k. w sytuacji, gdy nie została ona zasadnie niczym podważona.

Sąd Rejonowy uwzględnił wyjaśnienia oskarżonego M. Ż. jedynie w zakresie w którym korelowały z poczynionymi ustaleniami faktycznymi, bowiem w pozostałym zakresie jego wyjaśnienia nie znajdowały potwierdzenia w zebranych w sprawie materiale dowodowym (w szczególności w opiniach sądowo – lekarskich), a także w samym zachowaniu oskarżonego, który starał się uniemożliwić osobom trzecim kontakt z dziećmi, przy czym symptomatyczne jest niewpuszczenie do mieszkania pielęgniarki środowiskowej.

Zasadnie stwierdzono, że twierdzenia oskarżonego, że D. W. (1) nabił sobie guza na skutek uderzenia w jego łańcuszek, stanowią tylko i wyłącznie przyjętą przez oskarżonego linię obrony, skoro z opinii sądowo - lekarskiej jednoznacznie wynika, że powyższe obrażenia nie mogły powstać w sposób przypadkowy, a także w sposób opisany przez oskarżonego. Z opinii sądowo - lekarskiej jednoznacznie wynika, że obrażenia w zakresie powłok skórnych głowy u D. W. (1) były następstwem urazów bezpośrednich, zadanych narzędziem twardym, tępych godzących w okolice czołową lewą i czołowo-ciemieniową prawą. Obrażenia te oraz uszkodzenia wewnętrzzaszkowe nie mogły powstać jedynie wskutek potrząsania dzieckiem. Biegli wskazali, że urazy głowy i mózgu u D. W. (1) powstały na skutek potrząsania dzieckiem połączonego z tępymi urazami - uderzeniami głową dziecka o twarde podłoże lub zadaniem urazu takim narzędziem w głowę (za czym przemawia wieloogniskowość stwierdzonych stłuczeń krwotocznych mózgu i brak uszkodzeń mózgowiczaszki). Zasadnie stwierdzono, że niewiarygodne jest twierdzenie oskarżonego że nigdy nie wyrządził krzywdy D. W. (2). Z opinii sądowo - lekarskiej jednoznacznie wynika, że lokalizacja anatomiczna, liczba oraz charakter obrażeń - przy uwzględnieniu wieku niemowlęcia - przemawia za nieprzypadkowym charakterem ich powstania, a obrażenia ciała których doznała D. W. (2) nie mogły powstać podczas zwykłych czynności związanych z opieką nad dzieckiem.

Zasadnie zatem skonstatował Sąd Rejonowy, iż nie zasługują na wiarę wyjaśnienia oskarżonego, skoro przeczą im spójne, szczegółowe i stanowcze opinie sądowo – lekarskie, a precyzyjność ich wywodów i szczegółowość wniosków końcowych sporządzonej opinii nie pozostawiają wątpliwości, że obrażenia ciała doznane przez pokrzywdzonego D. W. (1) były skutkiem potrząsania dziecka i uderzania go w głowę, zaś pokrzywdzonej D. W. (2) stosowania przemocy fizycznej przez oskarżonego.

Wina oskarżonego w świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego nie budzi wątpliwości Sądu Odwoławczego.

W ocenie Sądu Odwoławczego również wymierzona oskarżonemu kara łączna i kary jednostkowe w pełnym zakresie uwzględniają wszelkie okoliczności mające wpływ na wymiar kary, a kary jednostkowe są adekwatne do stopnia zawinienia i wykazanego przez oskarżonego natężenia złej woli. W żadnym razie kary w ostatecznej postaci tej nie można uznać za karę rażąco niewspółmierną czy też nieadekwatną do stopnia społecznej szkodliwości czynu.

Zarzut rażącej niewspółmierności kary, jako zarzut z kategorii ocen, można w zasadzie podnieść jedynie wówczas, gdy kara jakkolwiek mieści się w granicach ustawowego zagrożenia, ale nie uwzględnia w sposób właściwy zarówno okoliczności popełnienia przestępstwa jak i osobowości sprawcy, stając się w społecznym odczuciu karą niesprawiedliwą.

Sąd Rejonowy w pisemnych motywach wyroku wskazał okoliczności, które miał na uwadze orzekając karę. W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd I instancji właściwie określił stopień społecznej szkodliwości czynów oraz stopień winy oskarżonego i adekwatnie do tych kryteriów wymierzył mu karę dostatecznie - acz nie nadmiernie - surową.

Kierując się wskazanymi wyżej powodami Sąd Okręgowy zaskarżony wyrok utrzymał w mocy w zakresie winy i kary, bowiem nie znalazł podstaw do kwestionowania trafności zaskarżonego wyroku w zakresie ustalonego stanu faktycznego i przeprowadzonej przez Sąd I instancji oceny dowodów, ani co za tym idzie w zakresie orzeczenia o winie oskarżonego, i będącego jej konsekwencją orzeczenia o karze.

Trafne natomiast było zażalenie złożone przez kuratora procesowego ustanowionego dla małoletnich oskarżycieli posiłkowych bowiem zgodnie z § 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13.11.2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz.U.2013.1476) ustala się je w oparciu o przepisy określające opłaty za czynności adwokackie, zaś zgodnie z § 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3.10.2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U.2016.1714) za reprezentowanie kilku osób ustala się opłatę od każdej z nich. Wysokość wszakże tych kosztów został błędnie ustalona bowiem za reprezentowanie każdego z oskarżycieli posiłkowych powinno być policzone 2484 zł plus VAT czyli 3055,32 zł. Składają się na to opłata za postępowanie przygotowawcze – 300 zł, za postępowanie przed sądem I instancji 420 zł plus kolejne 8 terminów rozpraw (8x84 zł), za postępowanie przed sądem II instancji 420 zł, za postępowanie ponowne przed sądem I instancji 420 zł plus kolejne 3 terminy rozpraw (3x84 zł), co daje łącznie kwotę 2484 zł, a wraz z podatkiem VAT kwotę 3055,32 zł. Łącznie zatem za reprezentowanie dwóch małoletnich oskarżycieli posiłkowych powinna być zasądzona kwota 6110,64 zł. Skoro jednak w wywiedzionym zażaleniu znalazł się wniosek o zasądzenie kwoty niższej bo 5904 zł to taką też kwotę zasądzono na rzecz kuratora procesowego małoletnich oskarżycieli posiłkowych.

Sąd orzekł w przedmiocie kosztów obrony oraz obciążył kosztami za postępowanie odwoławcze Skarb Państwa z uwagi na rodzaj wymierzonej oskarżonemu kary, o charakterze bezwzględny. Z uwagi na reprezentowanie na rozprawie odwoławczej małoletnich oskarżycieli posiłkowych nie przez kuratora lecz przez pełnomocnika zasądzono koszty zastępstwa na zasadach ogólnych, a więc od oskarżonego zasądzono na rzecz małoletnich oskarżycieli posiłkowych kwotę 840 zł.